

SVAGDANJA LITURGIJSKA SLAVLJA

16. TJEDAN KROZ GODINU

*Ponedjeljak***Veliki znak**

(Mih 6,1-4.6-8; Mt 12,38-42)

Iznevjerena ljubav se rado utječe sudu kako bi, barem donekle, nadoknadila nepravdu zbog nevjernosti. U današnjem odlomku proroka Miheja Bog se parniči sa svojim narodom. Svjedoci su sve gore i bregovi pred koje Bog iznosi prijekore nevjernom narodu. »Narode moj, što učinih tebi?« dirljivi je prijekor koji je preko Velikoga petka prisutan i u našim danima. Na te prijekore čovjek ostaje zbunjen. Vidi da je pravda na Božjoj strani pa se instinktivno pita: što mi je činiti? Odgovor susrećemo u glasovitom odlomku Miheja proroka (6,6-8) o pravoj vjernosti bogoslužja. Čovjek bi najradije svoju nepravdu ispravljao izvanjskim kultom: pasti ničice, prinijeti obilne žrtve paljenice, pa čak i žrtvovati prvorođenca utrobe svoje. Ali Bog nije zadovoljan s time nego od čovjeka traži nešto drugo: činiti pravicu, milosrđe ljubiti i ponizno pred Bogom hoditi. Biti, dakle, pred Bogom ponizan, a prema ljudima milosrdan, dva su neizostavna preduvjeta istinskog i pravog bogoslužja.

Usklađivati svoju volju s Božjim planovima jedno je od temeljnih pravila u međuodnosima Boga i čovjeka. To je jasno istakao Isus u »prijekorima« koje je uputio pismoznancima i farizejima koji su od njega tražili znak vjerodostojnosti. Šest puta se u evanđelima ponavlja taj zahtjev za izvanrednim znakom i svih šest puta Isus to odbija.

Dekadentna vjera uvijek traži posebne znakove. Izgleda da je to veoma aktualno i u naše vrijeme. Danas se ide dotle da se javno govori i piše kako će Nebo ostaviti nekakav »veliki znak«. Očito je da Isusov prijekor u današnjem evanđelju nije čvrsto urastao u naše kršćansko biće: »Naraštaj opak i preljubnički znak traži, ali mu se znak neće dati doli znak Jone proroka« (Mt 12,39). Jonino trodnevno prebivanje u utrobi ribe, znak je Isusova uskrsnuća treći dan. To je jedini znak koji nam se daje. Tko to ne prihvaća, nikakav znak mu više ne vrijedi. Tko to

prihvaća i vjeruje, više mu ne trebaju drugi znakovi. U protivnom leži velika napast koja prisiljava Boga da postupa po pravilima čovjekove volje, umjesto da bude obratno. U tom slučaju ne bi bilo ništa čudno da mnogi »izdaleka« na dan suda nastupe protiv sinova majke Crkve koja je »znak među narodima«. Na to nas ozbiljno opominje današnje evanđelje. Onaj koji svoju volju usklađuje s Božjim planovima, spasava se od ovoga preljubničkog i opakog naraštaja. A po Božjoj volji pružen nam je jedini veliki znak: znak Jone proroka.

MB

U t o r a k

Isusova braća

(Mih 7,14-15. 18-20; Mt 12,46-50)

Prekoravati, ali i tješiti narod, zadaća je svakoga proroka. Zadnji od četvorice velikih proroka iz 8. st. prije Krista — Miheja — upravo je tako komponirao strukturu svoje knjige. Naizmjenično se pojavljuju prijekori i poticaji, osude i obećanja. Jučerašnji je odlomak sadržavao prijekore, a današnji donosi poticajnu molitvu. Komentatori primjećuju da je ovaj odlomak odraz proročkog bogoslužja nakon izlaska iz babilonskog sužanjstva. U njemu dominira tema Božjeg milosrđa (hesed). Bog je onaj koji »uživa u pomilovanju«, a ne ustrajava u srdžbi. Upravo time što može opraštati grijeh, Bog pokazuje svoju veličinu i to je najveće čudo za koje Prorok moli da se pokaže nad narodom.

Ako je već starozavjetni prorok s pouzdanjem mogao moliti: »Pokaži nam, Gospodine, milosrđe svoje!« (pripj. psalam), onda to pogotovu možemo mi djeca novoga saveza koji u Isusovo ime molimo Oca nebeskoga.

Ipak, u tome Isus veoma jasno i odlučno postavlja temeljni uvjet da netko bude dijete novoga saveza, tj. »njegov«. Rodbinska veza u tome ne pomaže. Ponekad je čak opterećenje pa Gospodin zahtijeva da se u tim prilikama radikalno kida (Mt 10,35-37). U današnjem evanđeoskom odlomku Isusova rodbina nije u prvom planu. Naglasak je na učenicima koji slušaju i nasljeđuju Učitelja. A to postižu vršeći volju Božju kao što ju je i on vršio. »Evo, dolazim, Bože, vršiti volju tvoju!« (Heb 10,5). To je temeljni pokretač Isusova života koji on traži i od svojih nasljedovatelja. Štoviše, jedino na taj način oni postaju Isusovi i jedino takve se Gospodin ne stidi nazvati braćom (Heb 2,11). Tko to ne ispunjava ne pripušta se u Kraljevstvo pa makar to bili majka i braća Isusova. Za Mariju sigurno znademo da se od početka svrstala u krug vjernika i vršitelja volje Božje. Zbog toga je Elizabeta proglašava »blaženom jer je povjeravala«. Ona je u tome i ustrajala živeći postojano u molitvi i jednodušnosti s prvom Crkvom (Dj 1,14).

Isusov upit: »Tko je moja majka, tko su braća moja?«, i nama je izazov i poticaj. Izazov na preispitivanje svoga života i djelovanja i poticaj na marljivije traženje volje Božje i ustrajnije provođenje u djelo.

MB

Srijeda

Stostruki urod

(Jr 1, 1,4-10; Mt 13,1-9)

Poziv Jeremije proroka je prototip mnogih poziva koje Bog upućuje čovjeku. U mladim danima Jeremija je čuo Božji zov i prestrašio se prevelike odgovornosti. Učvrstio se i ohrabrio tek kad je oslonac i sigurnost postavio u Božja obećanja i poticaj: »Ne boj se, ja sam s tobom!« Po naravi stidljiv i plašljiv, s Božjom pomoći postaje neustrašivo ustrajan u ispunjavanju proročke zadaće koja »istrebljuje i ruši, zatire i ništi, gradii sadi«.

Kasniji Jeremijin život je potvrdio da je Božja riječ pala na plodno tlo i donijela stostruk urod. Zanesen svojim pozivom, odriče se ženidbe i potomstva (16,2) i potpuno se predaje proročkoj službi koja je, ljudski govoreći, bila veoma nezahvalna. Trebalo je, naime, svojim suvremenici-
ma »reći sve« što Bog zapovijeda da se reče. A to je uključivalo i prijekore i zahtjeve promjene dotadašnjeg načina života. Za Jeremiju je to značilo dirnuti u osinjak. Obilato je to osjetio na vlastitoj koži. Htjeli su ga ubiti (11,21), progonili su ga i zatvarali (26,7 sl.), tukli i mučili (20,2), bacali u bunar pun gliba (37,11-38,13) i konačno kamenovali. Ljudski govoreći, njegovo djelo je doživjelo potpuni neuspjeh. Gledao je samo neuspjeh za neuspjehom, ali vjera u ispravnost prvotnog poziva davala mu je snagu da ustraje. To mu je poslije smrti pribavilo veliki ugled koji nije izbljedio sve do Isusova dolaska. Čak su neki Isusa smatrali uskrslim Jeremijom (Mt 16,14).

Jeremijina povijest sili na razmišljanje. Uočavamo očitu povezanost s današnjim odlomkom iz evanđelja: uspjeh Božje riječi zavisi i o tlu na koje padne. Jeremija je čuo Božji govor i odgovorio mu potpunim predanjem, sto posto. Isti taj govor kod njegovih suvremenika padao je »uz put« ili na kamenito tlo pa je urod bio malen ili nikakav.

Zaključak je jasno uočljiv i nužno nameće pitanje: »U koju kategoriju tla spada moje srce?« Pitanje je prevažno da bi se olako preko njega prešlo.

MB

Četvrtak

Gledati a ne vidjeti

(Jr 2,1-3.7-8.12-13; Mt 13,10-17)

Današnja misna čitanja donose slikovite govore u prisporobama koje mogu razumjeti samo otvorena srca. U prvom čitanju prepoznajemo Jeremijin nastupni govor kojim se predstavio pred narodom u Jeruzalemu. Govor je komponiran u formi parnice: poziv osuđenog i svjedoka, dozivanje u pamet prijašnjih događaja, presuda i ultimatum.

Prorok udara pravo u srce. Na meti mu je Jeruzalem, središte naroda, ali i središte svakog zla. Govori »u uši«, tj. izravno, a obraća se najodgovornijima u narodu: zakonoznancima, pastirima i prorocima. Očito, kome je više dano, više se od njega i traži. A ti prvaci ne samo da nisu upoznali Gospodina Boga svoga nego su »proricali u ime Baalovo i išli za onim koji im pomoći ne može«. A Bog im doziva u pamet i ulazak u obećanu zemlju. Drugim riječima, priziva im u pamet vrijeme zaručnickog povezivanja Boga s Izraelom. Ta se zaručnicka vjernost izrodila u dvostruku nevjernost: ostavili su Boga svoga koji ih je odabrao i za njih se brinuo, a napravili sebi jadne bogiće posvojoj mjeri. Jeremija to izražava slikom izvora žive vode i ispucanog kladenca koji ne može držati vodu. To je dovoljno da se zgroze nebesa i zaprepaste.

Napustiti pravoga Boga i trčati za drugim bogićima trajna je napast svakog čovjeka. Što više popusti toj napasti, to više zatvara svoje srce i postaje sve manje sposoban čuti pravi Božji govor. Dođe li do toga da se »srce usali«, onda i Bog povlači svoje darove. Čak mu oduzima i ono malo što ima. Naprotiv, tko je otvoreno spreman slušati Božji poticaj, dobiva darova u izobilju. Iz toga proizlazi tvrdi, ali istiniti, zaključak: Bog ukrađuje svoje darove onome tko je vlastitom krivnjom postao nesposoban primati te darove. Ovdje se radi o daru vjere u Boga i spoznaje Boga. Govor o Bogu je jedino moguć u prisporobama za koje je potrebno imati posebno svjetlo za shvaćanje i prihvaćanje. Zbog toga: »Blago vašim očima što vide, i ušima što slušaju!«

MB

Petak

Slušati i razumjeti

(Jr 3,14-17; Mt 13,18-23)

Dvostruka proročka zadaća zahtijeva od proroka da ponekad gradi i sadi, a ponekad ruši sagrađeno i čupa posađeno. Jeremijine perikope prošlih dana nosile su negativno obilježje rušenja i čupanja, a ova današnja je pozitivna. Središte joj je sadržano u pozivu: »Vratite se!« Jeremija se igra dvoznačnošću poziva: vratiti se natrag u zemlju svoju, i vratiti

se Bogu svome. I u jednom i u drugom slučaju to postiže samo manjina, »ostatak«. Ali kad se »vrate«, Bog će im dati »pastire po srcu svome«. Kovčeg saveza neće više imati oznaku Božje prisutnosti u narodu, ali će Jeruzalem postati »Prijestolje Gospodnje«.

Kršćanska tradicija je taj Jeremijin tekst tumačila mesijanski. U njemu je gledala najavu Isusa, dobrog pastira koji će pasti i predvoditi »ostatak izabranog naroda«. Taj pastir po srcu Božjemu bit će »podignut« na svoje prijestolje upravo u Jeruzalemu kamo će se sabirati svi narodi. Uzdignut na križ on privlači sve k sebi. Otada je on i naš čuvar koji »nas čuva ko pastir stado svoje« (pripjev između čitanja).

Stado koje Gospodin okuplja sluša njegov glas i ide za njim. On mu omogućuje, ne samo da čuje Božju riječ nego i da je razumije. Zbog toga tumači prisposobu o sijaču i sjemenu. U tom tumačenju su naglašene poteškoće i prepreke koje riječ Božja mora nadvladati da bi donijela rod u pojedinom čovjeku. Nije više, kao u prisposobi, u središtu pažnje urod nego sjeme koje treba donijeti rod. A to sjeme se može izgubiti ili osušiti nakon klijanja. Urod zavisi o tlu u koje posijano. Četiri su tipa tla u koje se sjeme sije, a samo jedno donosi rod. Gledano matematički, to bi značilo da samo kod jedne četvrtine ljudi sjeme donese rod, a kod tri četvrtine ostaje neplodno. Plodonosnosti riječi Božje u čovjeku suprotstavlja se trostruki neprijatelj: đavao, nemarnost i zavodljivo bogatstvo. To su široka vrata koja čovjeka vode u propast. Čovjeku koji se želi oteti glasu tih sirena Isus nudi slušanje riječi Božje i razumijevanje njezine poruke. Drugim riječima rečeno, slušati i razumjeti znači slušati Božju poruku i u djelo provoditi ono što ona predlaže. Jedino je to tlo plodno i sposobno donijeti obilat rod.

MB

S u b o t a

Zli i dobri zajedno

(Jr 7,1-11; Mt 13,24-30)

Upoznati nužne preduvjete ispravnog bogoslužja trebala bi biti težnja svakog vjernika, a pogotovu predvoditelja bogoslužja. Time su se već bavili starozavjetni proroci. Razmišljajući o tome, Jeremija među nužne preduvjete ispravnog bogoslužja postavlja ispravno postupanje u konkretnom životu, i to u odnosu prema drugim ljudima i prema Bogu. Isus će u tome biti kategoričniji i konkretniji: »Kad prinosiš dar na žrtvenik pa se ondje sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi dar ondje pred žrtvenikom; idi i najprije se izmiri s bratom, a onda dođi i prinesi dar« (Mt 5,23-24). Jedino kad iskreni i ispravni život pretvodi žrtvama i molitvama, čovjek se s pravom može pouzdati u djelotvornost tih molitava i žrtava. U protivnom, to je pouzdanje u lažne i beskorisne riječi.

Promatrajući konkretni kršćanski život, moramo nažalost konstatirati da se često ne obraća pažnja na tu abecedu vjerskog života koju je već Jeremija tražio od svojih suvremenika. Tko u konkretnom životu krši pravdu prema bližnjemu, a moli se riječima Bogu, pouzda se u lažne riječi i molitva mu je beskorisno blebetanje. Ispravno i djelotvorno bogoslužje mora prethoditi iskreno i ispravno djelovanje. To je trajni test prosuđivanja ispravnosti bogoslužja. Odnosi se na sve vjernike, ali prvenstveno na predvodnike.

Otkuda u kršćanskom životu i dobro i zlo? Na to pitanje odgovara odlomak iz Matejeva evanđelja koji se naviješta preko današnjega bogoslužja. Uz sijača dobrog sjemena postoji i drugi sijač koji sije korov. A gospodar žetve pušta da korov raste zajedno s dobrim žitom. Razdioba nastupa tek u vrijeme žetve. Dotada zli i dobri rastu zajedno. Dobri se moraju othrvati zagrljaju zlih i donijeti rod. Netko je dobro rekao: »Nije zlo u tome što su zločesti zli, nego što dobri nisu dobri!« Bilo kako bilo, nema mjesta uspavanosti niti kvijetizmu. Kraljevstvo Božje treba silom osvojiti. U protivnom, zagušit će nas korov i postoji opasnost da budemo spaljeni zajedno s njim.

MB

17. TJEDAN KROZ GODINU

Ponedjeljak

Istrunuli pojas i pravi kvasac

(Jr 13,1-11; Mt 13,31-35)

Neobična je slika što je upotrebljava prorok Jeremija: laneni pojas što trune. Taj će pojas Prorok kupiti i njim opasati bokove. S njim će poći do dalekog Eufrata i sakriti ga u pukotini jedne pećine. Poslije stanovitog vremena Prorok će poći tamo da uzme taj laneni pojas. No, kad ga nađe u pećini, vidjet će kako je sav istrunuo. Istrunuli je pojas slika oholosti Jeruzalemaca i čitave Judeje. Oni ne slušaju riječi Gospodnjih. Srce im je okorjelo, trče za drugim bogovima. Svojim religioznim ponašanjem pokazuju na kako su niske grane pali.

Tako se ispunilo nešto savim suprotno onome čemu se Gospodin toliko nadao. Kao što lanen pojas usko prijanja uz čovjekova bedra, tako je Gospodin htio k sebi privinuti sav dom Judin, s nakanom da bude njegov narod, njegov dobar glas, njegov ponos, njegova slava i čast.

Snaga prorokova simbola dolazi od Boga koji djeluje izravno i na rubu simboličkog čina. Kako je Eufkrat udaljen od Jeruzalema oko 1000 km, teško je pretpostaviti da je prorok Jeremija prevalio taj razmak

dvaput. Perat ne bi bio ni rječica Fera, šest km daleko od prorokova rodnog mjesta Anatota, jer tu ne bi bilo mjesta simbolizmu u vezi s babilonskim sužanjstvom. Ne bi se radilo ni o nekom viđenju, nego o nekoj vrsti prispodobe, koju bismo nazvali prispodobom u pokretu.

Gospodin se razgnjevio na svoj narod stoga što »je izopačeno koljeno, sinovi u kojima vjernosti nema« (Pnz 32,20). Sam Prorok veli: »Narod taj opaki koji ne sluša riječi Gospodnjih« (Jr 13,10). To je razlog zbog kojega će postati kao laneni pojas što je istrunuo u pećini dalekog Eufrata. Gospodin stoga diže ruke sa svoga naroda kako u političkom tako i u religijskom pogledu. Njegov je narod sklapao saveze s drugim okolnim poganskim narodima i tako dopustio da se uvuku idolopoklonički kult i poganski običaji.

Isus u svojoj prispodobi kod Mateja uspoređuje kraljevstvo Božje s kvascem što ga žena stavlja u tijesto da uskisne. Kraljevstvo Božje treba da naraste u veliko stablo koje će ispunjati svu zemlju da svi u njemu nađu svoje okrilje. On želi da milosni život prožme našu nutarnost onako kao što kvasac prožima čitavo tijesto kako bi na koncu nastao ukusan kruh. Bez kvasa kruh je bljutav. Slično je tako bez Boga naš život besmislen.

Pitanje o smislu života trajno se nameće. Čovjek ne želi živjeti bez nade; on je stvoren za radost. No, tu radost on ne može naći ako trči za drugim bogovima, ako njima služi ili im se klanja (Jr 13,10). Takav život ne donosi radosti i sreće.

Onako kao što pojasom držimo u skladu ruho uz naše tijelo, tako nam je u religijskom pogledu potrebno uporište na koje se možemo osloniti i provoditi skladan život. Istinski život, život u punini dolazi nam od Gospodina. On daje osmišljenje svemu našem dnevnom djelovanju i nastojanju.

FC

U t o r a k

Suosjećanje s narodom

(Jr 14,17-22; Mt 13,36-43)

Na prvi mah, dok čitamo proroka Jeremiju, čini nam se kao da taj prorok znade samo za ukore i prijetnje. Tako su mislili prorokovi mještani u Anatotu i Jeruzalemci. Držali su ga zlogukim prorokom. Prijeti narodu, bogoslužju, političkoj i društvenoj sigurnosti. No, Jeremija nije bio samo zloguki prorok. On je i te kako suosjećao sa sudbinom svoga grada i svoga naroda. Predviđajući što sve čeka njegov narod i njegove vođe, zaboljelo ga je u dnu duše. Kojom je prilikom Prorok govorio

svoju molitvu koja je ujedno bila i molitva naroda, ne znamo. Prorok je osjetio potrebu da izlije svoje osjećaje pred narodom svjestan da time vrši volju Gospodnju.

Opis što ga čitamo više je nego tragičan. Doslovno se ispunio posljednih dana prije negoli će Jeruzalem pasti u ruke Nabukodonozora. Po polju leže mrtvaci pobijeni mačem. U gradu je zavladao silna glad. Ček svećenici i proroci lutaju kao izbezumljeni. Ne znaju rješenja u toj nevolji koja je snašla grad i njegove stanovnike. Jeruzalem je nalik djevojci ranjenoj na smrt. Optuživačke oči su uperene na Jeremiju. Kao da vele: »Napokon si doživio ono što si prorokovao svojim prijateljima!«

No, Jeremija pokazuje da on nije samo zloguki prorok nego da s narodom suosjeća u njegovoj nevolji. Priznaje: »Nadasamo se miru, ali dobra nema, čekasmo vrijeme ozdravljenja, al' evo užasa« (r. 19). Skupa s narodom on ispovijeda: »Gospodine, bezbožnost svoju priznajemo. . . ., doista sagrješismo« (r. 20). Zatim slijedi silni priziv izravno upućen Gospodinu: »Ne odbaci nas, rad imena svoga, ne sramoti prijesto Slave svoje« (r. 21). Iz toga se vidi kako Jeremija nije želio propast već naprotiv spas svoga naroda. Nije njegova krivnja što Gospodin kažnjava narod.

Prorok skupa s narodom moli i pita: »Gospodine, zašto?« I kad da bi nekako htio na Gospodina prebaciti krivnju za zla što su uslijedila. Prorok priznaje kolektivni grijeh naroda, a to je neophodni uvjet da se Gospodin smiluje. Izgubljeni će sin kazati: »Oče, sagriješio sam nebu i tebi. . .« Jeremija podsjeća Gospodina na savez što ga je sklopio sa svojim narodom. Ako sasvim prezre svoj narod, što će na to kazati okolni narodi?

U vezi s ovim ulomkom iz Jeremije proroka prikladno su stavljene psalmistove riječi: »Nek do tebe prodru uzdasi sužanja, snagom svoje mišice poštedi predane smrti« (Ps 79/78,11). Dobri na ovome svijetu donose mnoge patnje od strane opakih. Na to upozorava Spasitelj u pripodobi o ljulju i pšenici Treba čekati vrijeme žetve, tj. treba čekati na završnicu povijesti. Tek tada će biti razlučeni dobri od opakih i izvršiti se pravedan sud. Tada će pravednici zasjati poput sunca. Bitno je biti pravednik već na ovome svijetu, jer nijedno dobro djelo neće ostati nenagrađeno. Tek na koncu će se očitovati dobra djela u punom sjaju. Neće to biti, kako to biva u ljudskoj povijesti, izmjena prijestolja. U završnici povijesti sve će biti stavljeno na svoje mjesto: dobro će biti proglašeno dobrim i biti nagrađeno, dočim će se zlodjela opakih očitovati u svojoj žalosnoj zbilji. Sjeme dobrih će sazreti i biti očito pred licem čitavoga svijeta. Moramo biti pravednici već u ovozemnom životu.

Srijeda

Nadvladavanje krize

(Jr 15,1016-21; Mt 13,44-46)

Poput Joba koji proklinje dan u koji se rodio, tako i ovdje čitamo kako Jeremija bolno uzdiše: »Jao majko, što si me rodila da se svađam sa svom zemljom (Job 33 sl; Jr 15,10). Bili su to časovi krize njegova proročkog poziva. Ta kriza, slično kao kod sv. Tome apostola, učinila je toliko dobra kasnijim naraštajima.

Prorok priželjkuje trenutak da ponovno zasja sunce Božje prisutnosti. od strane svojih zemljaka. A on je svoju službu vršio bez ikakve osobne dobiti. Sav je satrven patnjama iz kojih jedva izranja. On se pritom sjeća prvih dana svoga poziva. Sjeća se vremena kad mu je riječ Božja bila poput meda u ustima i radosni kliktaj njegova srca. Prizivlje u pamet trenutke kad ga je Gospodin uvjeravao »Ja ću biti s tobom« (Jr 1,8). Božju blizinu je osjećao poput zaštitnog zida. No, ti dani kao da zauvijek minuše.

Prorok priželjkuje trenutak da ponovno zasja sunce Božje prisutnosti. Veli: »Pod težinom ruke tvoje samotnan živim« (Jr 15,17). To je ono najteže u Prorokovu životu: nemati niotkud svjetla, a podnositi napade od sunarodnjaka. Gospodin kao da je za njega postao nestalim potokom, tj. potokom koji ima vode jedino kad navale silne kiše.

Kod Jeremije se sada zbilja katarza. Dolazi mu poruka od Božje strane, neka odvoji dragocjeno od bezvrijednoga. Što to u stvari znači, najbolje su osjetili mistici koji su svom svojom dušom htjeli prianjati uz Boga. Tek kad Prorok bude odvojio dragocjeno od bezvrijednoga, postat će »zid od mjedi, neosvojiv« (r. 20). Mogu juriši dolaziti s bilo koje strane, mogu mu se neprijatelji usprotiviti, on će ostati neosvojiv. Gospodin će ga na koncu izbaviti iz svih tegoba.

Prorokove riječi upotpunjuju one Psalmistove riječi: »Jer evo: dušu moju vrebaju, na me ustadoše silnici. Nema na meni krivnje, Gospodine, ni grijeha: bez moje krivnje na me nasrću« (Ps 59/58,4-5).

Bog daje i nama radosne časove na kojima bismo morali biti zahvalni i kojih bismo se morali u životu rado sjećati. Pogotovu kad se nad naše glave nadvije olovno nebo ili zapadnemo u punu pomrčinu. Upravo tada se treba sjetiti slatke Božje blizine koja nam je, recimo tako, davala krila za let.

Biser što ga je želio pronaći trgovac stajao je duboko skriven u zemlji. Zahtijevalo se od njega mnogo truda dok ga iskopa. Jedino mukom i naporom dolazi se do cilja. Isus u prisposobi o dragocjenom biseru naglašava da je kraljevstvo Božje kao skriveni biser u zemlji (Mt 13, 44-46).

Ipak se trud na koncu isplati. Koliko li napora podnose ljudi i danas da dopru do komadića zlata ili dijamanata. Izlažu pogibli vlastiti

život bilo od odronâ bilo od sunčeve žege. A ipak ne odustaju od traženja. Takvo bi moralo biti i naše traženje, tj. produbljivanje tajne kraljevstva Božjeg. Velik je to posao na koji smo obvezni čitavi svoj život. Biser tek na koncu pokaže svoju vrijednost i svoj sjaj. Ovozemnim mukama dobivamo neprolazno dobro.

FC

Četvrtak

Ilovača na lončarevu kolu

(Jr 18,1-6; Mt 13,47-53)

Slika lončara i ilovače česta je u Bibliji (Iz 29,16; 45,9; Mudr 15, 7-13; itd.). Lončara za lončarskim stolom imamo već na prikazima u Egiptu u drugom tisućljeću. Bagdad je u novije vrijeme učinio izložbu od sedam tisućljeća keramike. Pečena glina je jeftin materijal pa su se kućanski predmeti mogli lako izrađivati. Posao su obavljali lončari.

U Jeruzalemu je također bilo lončarskih radionica. Čini se da su se nalazile u jugoistočnom dijelu grada. Za to je bila potrebna voda. U dalekim vremenima posude iz ilovače su izrađivali rukom a kasnije na lončarskom kolu koje se pokretalo nogom.

Ovdje je Gospodin Bog uspoređen s lončarem koji izrađuje posudu ali nikako je dotjerati da bi imala kakav-takav izgled. Posuda je izraelski narod koji nije htio udesiti svoje moralno vladanje prema Božjim propisima. Uzrok je bio prije svega njihova oholost. Umjesto toga oni su u Božjim rukama imali biti krotki poput ilovače koja se savija u rukama lončarevim. Narod treba da bude svjestan da Bog ih Gospodin još uvijek može prepraviti, slično kao posudu koja prvi put ne uspije. Narod je izabrani trebao da bude izbrana posuda kojom će se Gospodin moći dičiti pred ostalim narodima. U tom prepravljanju valja sačuvati jaku vjeru. Pročišćen patnjom, narod ipak na koncu može postati savršenom posudom kako je upravo zamišlja Gospodin. Tako i čitamo kod Jeremije: »Evo kao glina u ruci lončarevoj, i vi ste u mojoj ruci, dome Izraelov« (Jr 18,6).

Duhovna raspoloživost je potrebna u svako doba. Ne samo Božjem narodu Staroga zavjeta nego isto tako i narodu Novoga zavjeta. Tu raspoloživost je imao Psalmist koji pjeva: »Hvali, dušo moja, Gospodina! Hvalit ću Gospodina svega života svojeg, dok mu bude, Bogu svom ću pjevati« (Ps 146/145,1-2). On je bio svjestan da mu je pravi pomoćnik jedino Bog Jakovljevi (r. 5).

Prepravljanje posude neuspjele pretpostavlja da Bog znade do koje je mjere posuda uspjela da bi bila upotrebljiva. Ni svaka riba, uhvaćena u vodi, nije korisna za jelo. U mrežu se može uhvatiti mnogo raznovrsnih riba, no sve one nisu od koristi. Ima ih takvih koje valja izbaciti, dok su samo dobre ribe upotrebljive, tj. jestive.

I prva slika i druga jasno pokazuju kako Bog postupa s ljudima. Posuda može sličiti na posudu kao i riba na pravu ribu. U protivnom i jedna i druga bivaju odbačene. Ima stvari koje kupujemo za mnogo novca a završe na deponiju za otpad. Nisu više za upotrebu. Prikladno je da se ispitamo da li smo mi svojim pogreškama i grijesima postali neke vrste »staro željezo«, koje nije nizašto. Da li samo naizvana pokazujemo da smo u službi velikoga Gospodara? Jeremijina slika neka nas trgne od duševnog mrtvila te se damo na kreposniji i savršeniji kršćanski život.

Kad je Isus upitao mnoštvo: »Da li ste razumjeli sve ovo?«, ono je odgovorilo: »Jesmo.« Iz tih se riječi dade prepoznati nutarnje raspoloženje naroda koji je raspoložen da primi Isusovu poruku spasa. I od nas se traži spremnost da krotka srca primimo k srcu opomene i pouke o kraljevstvu Božjem, da se u njih zadubljujemo i duhovno rastemo.

Za svoga zemaljskog života Jeremija nije požeo ono što je sijao. No, on je radio za Izrael budućnosti. Poslije negoli je povijesni Izrael postao kao neuspjela posuda u lončarevoj ruci, ponovno je izrađena nova, krasna posuda, duhovni Izrael (A. Gelin).

FC

P e t a k

Neshvaćeni prorok

(Jr 26,1-9; Mt 13,54-58)

Vihor se nacionalne propasti sve više približavao. No, Jeremija nije posustao zbog toga od svojih opomena i svojih prijetnji. Oštrica njegovih govora bila je uperena poglavito na narodne vođe, na svećenike i lažne proroke. Oni mu opet sa svoje strane nisu ostali dužni. Jednom su mu se zaprijetili: »Platit ćeš glavom!«

Protivnicima je bilo najteže to što je Prorok usporedio Jeruzalem sa Šilom, koji je u doba Sudaca bio privremeni glavni grad, u kojem se nalazio kovčeg zavjetni. Kovčeg zavjetni je za jednog rata s Filištejcima bio izgubljen. Šilo je kasnije postao hrpa ruševina. Usporediti Jeruzalem sa Šilom značilo je proricati njegovu propast, javno osuditi hramske svećenike i proroke. To je na koncu značilo da je Gospodin nemoćan da ih spasi. Drugim riječima, to je bila hula na Boga.

Isto će se ponoviti kad bude nastupio Isus Krist svojom porukom spasa. I tada će se zaoštrevati odnosi između Isusa i njegovih neprijatelja. I opet će osnovica zaoštrevanja biti hram samo ovaj put Herodov hram. U tom svjetlu Jeremija se ukazuje savršenim pralikom Kristovim.

Iako po sebi slab i nemoćan, Jeremija je ostao i dalje odvažan; bio je podržavan snagom koja nije njegova snaga. I Isus će poslije svoga govora o kruhu života čvrsto ustrajati uz svoje riječi. Nije ih

mogao povući, jer to nisu riječi njegove nego onoga koji ga je poslao. Isus je bio spreman posvjedočiti istinu svoga poslanja i uz cijenu vlastitog života.

I Jeremija je bio svjestan ozbiljnosti svoga zvanja. Nije posustajao niti se povlačio. On je bio prožet istinom koju će Pavao kasnije oblikovati ovako: »Jao meni, ne budem li propovijedao evanđelje!« (1 Kor 9,16).

Ono što je Jeremija predbacivao svome narodu, to je isto činio prije njega prorok Miheja. No, tada se narod na Prorokove riječi obratio i grad je bio spašen. Na to je možda ciljao prorok Jeremija. Djelitelji pravde, tj. suci i starješine nisu prihvatili optužbe protiv Jeremije i tako je bio spašen.

Teško mu je bilo ostati kao jedini koji javno nastupa protiv zloporaba koje su se uvriježile u narodu. On je zaista »postao tuđinac braći i stranac djeci majke svoje« (Ps 69/68,9). No, on je s druge strane bio nošen revnošću za dom Gospodnji i za duhovnu obnovu svoga naroda.

Onaj koji poziva na obraćenje redovito više nailazi na tvrde, gluhe nego na otvorene uši. Isusu se desilo slično. U nazaretskoj sinagogi govorio je o povoljnom trenutku Božjeg pohoda koji je trebalo iskoristiti, o milosnoj godini spasa.

Njegov govor nije prihvaćen. Zašto? Primjećivali su: pa on nije svršio hramsku školu, nema nikakvih naslova koji bi ga legitimirali da javno nastupa. Uostalom, zar on ne potječe od skromne i neimućne obitelji? Ako se nešto razumije u zanatlijski posao, nije to bogzna što. Napokon: što on zapravo hoće?

I danas kad nastupaju predstojnici kršćanske zajednice, mnogi se pitaju: u ime koga taj tako strogo govori? Od koga je ovlašten da u svojim propovijedima i opomenama zadire u intimni čovjekov život? Zašto daje smjernice, kad nisu prije njega bile izdavane? Sva je sreća što se u Crkvi uvijek nalazilo dosta odvažnih ljudi, koji su na svojim ramenima ponijeli čitavo breme religioznog života i duhovne obnove.

FC

S u b o t a

Junacima pripada budućnost

(Jr 26,11-16.24; Mt 14,1-12)

»Popravite svoje putove i svoja djela« (Jr 26,13), — to je poruka koju je prorok Jeremija dovikivao hramskim svećenicima i lažnim prorocima. Nije se plašio nikoga i ničega. Bio je spreman za Božju poruku položiti i vlastiti život. Tako možemo shvatiti njegove riječi: »Učinite sa mnom što vam se čini dobro... Ako me pogubite, krv nedužnu navalit ćete na sebe« (Jr 26,15).

Veće napetosti između Proroka i njegovih neprijatelja ne možemo zamisliti. On naviješta propast grada i slavnoga hrama, iako mu život visi o tankoj niti. Jeremiji je do toga da narod popravi svoje moralno ponašanje. Jedino u tom bi se slučaju Bog »pokajao« da ne izvrši kaznu kojom se bio zaprijetio. Mogućnost obraćenja još je postojala, narod je još uvijek mogao učiniti duhovni preokret.

Prorok se osobno ne plaši za svoju sudbinu. Ako ga i osude, njegova krv će biti osvećena (usp. 2 Sam 21,1-9; 1 Kr 21,17-24). Maknuti nasilno Proroka značilo bi pogoršati i onako lošu situaciju. Bio bi to još jedan izazovni zločin pred licem Božjim. Prorok je u stvari govorio ono što mu je Gospodin naredio da govori. Napetost je ovaj put popustila. Na pozornicu stupa Ahikam, sin Šafanov, koji je zaštitio Jeremiju da ne bude predan i pogubljen. Prorok Jeremija je bio prožet mislima i osjećajima onoga s kojim će biti završen niz svih prethodnih proroka. Kako je u stvari Jeremija svršio svoj život, ne znamo. Svakako je odigrao časno i hrabro ulogu koja mu je bila namijenjena.

Odvažnost će pokazati i predzadnji prorok Ivan Krstitelj. Zbog neustrašive riječi odrubljena mu je glava. On je digao glas protiv Heroda kojemu je spočitnuo da ne smije imati žene svoga živa brata. Pao je kao žrtva brakolomke Salome koja je živjela u nedopuštenom braku. Ivan Krstitelj nije spadao na one koji su voljni sve risati ružičastim bojama da se ne bi zamjerili. Njegova je svijetla crta ta što je upozorio na onoga koji dolazi iza njega, tj. na Isusa Krista kojemu je bio častan prethodnik.

Djelovanjem tih hrabrih junaka vjere polako se rađao novi duhovljeni Izrael. Jeremija ga je naslućivao kao pročišćena sužanjstvom dok je Ivan proglašavao novo duhovno razdoblje koje će započeti Mesijinim dolaskom. Sinut će napokon Sunce pravde, Krist Gospodin.

Jeremija prorok je čitavog svog života nosio glavu »u torbi«. Izložio se pogibeljima i mukama svih vrsta. Mogao je kazati sa Psalmistom: »Izvuci me iz blata da ne potonem, od onih koji me mrze, izbavi me - iz voda dubokih. Nek me ne pokriju valovi, nek me ne proguta dubina« (Ps 69/68,15-16). No, Prorok je unatoč svega sačuvao nadu u izlaz iz bezizlazne situacije. On se nadao spasu protiv svake nade. I unatoč zastrašivanja i nerazumijevanja. On je u tome preteča božanskog Spasitelja koji nije prezao pred prijetnjom svojih neprijatelja nego je neustrašivo vršio volju Očevu. I prorok Jeremija kao i božanski Spasitelj su nam primjer kako treba da se ponašamo u raznim iskušenjima koja su pogubna po našu vjeru i vjersko osvjedočenje. Oni nam pokazuju kako jedino junacima pripada budućnost.

FC

18. TJEDAN KROZ GODINU

Ponedjeljak

»Jedoše svi i nasitiše se«

(Jr 28,1-17; Mt 14,3-21)

U političkoj i vjerskoj pomutnji koja je opisana u prvom čitanju današnjeg bogoslužja nikako nije bilo lako ustanoviti tko je pravi, a tko krivi prorok. I Hananija i Jeremija nastupaju u ime Gospodnje. Njihova proročka poruka je sasvim oprečna: prvi proriče spasenje i oslobođenje od jarma babilonskog, a drugi proriče ropstvo. Narod ne zna koji je pravi prorok. Hananija je daleko više »političar« od Jeremije: on osluškuje što se priča na dvoru, i kao da svojim navještajem želi za politiku dvora pridobiti narod kojemu nudi mir i spasenje. Zbog svoga političkog interesa on se služi i Bogom i Božjim imenom. To Jeremiju najviše pogađa. Ne samo da je čitao znakove vremena, ta Nabukodonozor je bitkom kod Karkemiša 605. godine postao gospodarem čitave prednje Azije, te je bilo samo pitanje vremena kada će podjarmiti i sve okolne narode a s njima i Izraela, nego je on kao prvi prorok i upozoravao na to jer mu je Bog to objavio. On želi spasiti svoj narod od strašnog razaranja i uništenja. Hananija ga upravo u tome sprečava svojim gnusnim političkim prorokovanjem. Stoga on i navješćuje smrt Hananiji da bi tako potvrdio ispravnost svoga proroštva. »I umrije prorok Hananija te godine u sedmom mjesecu«, kako je Jeremija i navijestio. Dakle, nema sumnje tko je pravi, od Boga poslani prorok.

Iz obližnjih gradova oko Isusa se skupio silan narod. No, on narodu ne govori o politici niti mu nudi političko oslobođenje od rimskog jarma koji je on tako teško osjećao. On se nad njima sažaljava, liječi njihove bolesnike i njima gladnima daje jesti. Daje kruha onima koji su ga čitav dan slušali, a bijaše to veliko mnoštvo od »oko pet tisuća, osim žena i djece«. Da li je broj pretjeran? Vjerojatno, jer ga je usmena tradicija povećala. No, začuđuje i to što nema onoga karakterističnog čuđenja poslije negoli Isus napravi čudo. Kao da je to i narodu bilo normalno. Stoga to čudo moramo i shvatiti kao simbol i anticipaciju i mesijanske gozbe. Uska povezanost s euharistijom daleko je izražajnija kod Ivana (Iv 6) gdje Ivanu umnoženje kruha služi za govor o euharistiji. Dakle, Isus daje narodu taj kruh da bi tako mogao shvatiti onaj drugi »kruh života« što će im ga on dati. To je mesijanski simbol koji će svoju puninu postići u pravoj mesijanskoj gozbi, u euharistiji. Taj novi kruh će biti snaga kroz sve životne pustinje i lutnja »naroda Božjega«.

A nije lako shvatiti snagu toga novog kruha. Nije ga lako ni prihvatiti, osobito ne danas kada nas okružuju tisuće lažnih proroka

koji nam se pokazuju u lijepim i prijateljskim oblicima. A Bog i dalje dolazi u tajnosti i u znakovima. Da bi čovjek mogao shvatiti njegovu tajnost i njegove znakove, potrebno je ne samo vjerovati nego i »jesti i nasititi se« njegovog kruha.

LT

U t o r a k

»Gospodine, spasi me!«

(Jr 30,1-2. 12-15.18-22; Mt 14,22-36)

Ropstvo i zatvor najteže pogađaju čovjeka. Kao rob i kao zatvorenik čovjek ne živi ljudskim životom jer nema slobode, a sloboda je osnovna dimenzija pomoću koje se razvija ljudskost. Stoga i svaki zatvorenik pomno računa i iščekuje dan svoje slobode. On živi u nadi.

Izraelu ne samo da su uništene sve njegove političke i društvene strukture nego mu je razrušen i hram, koji je bio nosilac religioznosti; uz to sav je narod odveden u progonstvo, u zarobljeništvo. Udes Izraela je strašan; on nema više nade da će postati slobodan narod; ničemu se više ne nada i ništa više ne očekuje. Hram mu je razoren i Bog ga je ostavio, a to znači da se više nitko ne briga za njegov udes. Očajanje naroda je na vidiku.

Baš u tom trenutku nastupa prorok Jeremija. Konačno, ni on više ne mora proricati samo razaranje, uništenje i propast, nego dobro i život. Bog nije napustio svoj narod, on nije zaboravio na svoj savez. On i dalje ostaje Bog Izraelov, i to Bog spasitelj. Stoga nema više mjesta očaju: »Zašto kukaš zbog rane svoje? Zar je neizlječiva tvoja bol?« Izrael se mora prisjetiti veličanstvenih djela Božjih, mora se ponovno obratiti Bogu i Bog će ponovno izvesti oslobođenje; izvest će sužnje na slobodu i ponovno im dati zemlju i vladara. Na razvalinama će ponovno niknuti grad u kojem će se čuti hvalospjev i radosno klicanje. Izrael ipak nikada ne smije zaboraviti da mu to Bog učini »zbog mnoštva bezakonja i grijeha silnih«. Narod je stoga morao proći kroz sva stradanja i poniženja da bi pročistio sebe i svoju vjeru. Bog vodi povijest, premda se nama toliko puta čini tajanstvena i čudna. Moramo imati povjerenje u svoga Boga koji sve čini za naše dobro.

U Jeremijinom navješćanju nema govora o tome kada će Bog ostvariti to oslobođenje. Sigurno je samo jedno: to oslobođenje će se zbiti i to će biti novi izlazak. A tu se onda krije i ideja o novom savezu koji će biti veći od staroga, sinajskog saveza, a to će biti i početak novog vremena.

Program toga novog vremena još nije poznat, ali će sigurno biti ostvaren. Pojavit će se u noći i oluji, jer Bog se neobično voli javljati

u oluji. I kad god pomislimo da je svijet gotov, da je u svijetu sve propalo, kad gotovo počinjemo očajavati, u našu tamu nenadno probije Božje svjetlo. Toliko puta se to dogodilo u povijesti Crkve i čovječanstva. Zbog toga nema mjesta bojazni u našem životu: ta, Bog vodi i upravlja svijetom. Učenici se boje svoga Učitelja, Petar se boji ići po vodi, te zbog toga i počinje tonuti.

Vjera ne zna za strah. Gdje vlada strah, nema vjere. Učenici se boje Krista jer još nemaju vjere. Vjera počiva na povjerenju u Boga, a u tome i leži njezina otkupiteljska moć. Ni Bog ne može spasiti onoga koji hoće da potone. On spasava samo onoga tko pruža ruku i moli: »Gospodine spasi me!«

LT

Srijeda

Gospodine, pomози mi!«

(Jr 31,1-7; Mt 15,21-28)

»Nađe milost u pustinji narod koji uteče maču: Izrael ide u svoje prebivalište«. Nema više nikakve sumnje: Bog ljubi svoj narod. Njegova ljubav proizlazi iz same njegove božanske biti. Budući da tako silno ljubi, ne može dozvoliti ropstvo, muku i jad svoga izabranog naroda. Zato ga on oslobađa. Da bi Izrael u to mogao biti sasvim siguran, Bog ga podsjeća na ono veliko oslobođenje iz Egipta, oslobođenje koje je svoj vrhunac doživjelo u pustinji, jer Izrael je upravo u pustinji našao milost saveza. Po tom savezu Izrael je postao Božji narod, a Bog njegov Bog. Stoga Izrael i u novonastaloj situaciji, u babilonskom ropstvu, već sada može početi s pjesmom: Gospodin spasi narod svoj!

Iz toga navještaja proroka Jeremije proizlazi i druga poruka narodu: on ne smije gledati na prošlost! Njegov Bog, Bog Spasitelj jest Bog budućnosti, jest vječno novi i vječno mladi Bog. Njegovo milodarje i njegova ljubav su izbrisali svu Izraelovu grešnu prošlost; Izrael je sada obnovljen i pročišćen narod koji je spreman da mu Bog ponovno udijeli svoju milost.

I mi danas na našim hodočašćima pjevamo pjesme radosti, zahvale i ljubavi Božje, jer znademo da kao kršćani nikada ne trebamo gledati na svoju prošlost, da nikada ne trebamo biti pritisnuti svojom sadašnjošću, nego da s radošću gledamo svoju budućnost. To je budućnost u Bogu, koji je već sada naš put, istina i život.

Evandjelje nam opet naglašava da je naš Bog. Bog Isusa Krista, bitno Bog spasitelj i osloboditelj. Poganka dolazi i moli Isusa da joj ozdravi dijete. Ona je uporna kao i svaka majka koja se bori za svoje dijete. Nije ju moglo pokolebati ni početno odbijanje. Svu snagu svoje vjere u Isusa stavlja u riječi: »Gospodine, pomози mi!« Krist je zatečen, ali i dalje njezinu vjeru stavlja na vagu: »Ne priliči uzeti kruh djeci

i baciti ga psićima«. Hrabru majku ni to ne može pokolebati, jer zna da izvan Boga nema pomoći njezinom djetetu. Ona je spremna biti i psić za kojega se njegov gospodar brine i hrani ga. Isus je zatečen i zadivljen: »O ženo, velika je vjera tvoja! Neka ti bude, kako želiš.« Dakle, Isus se ne može oduprijeti vjeri i povjerenju u njega; on mora pomoći. Ta, on je Bog Spasitelj. Ako ne bi pomogao i uslišao takvu molitvu, izdao bi samu svoju bit. A to se nikako ne može dogoditi, jer je on milosrdni Sin milosrdnog Oca. Njemu više nije bitno da li je dotični vjernik član izabranog naroda ili ne. Važna je vjera i molitva: Gospodine, pomози mi!

LT

Četvrtak

Novi početak

(Jr 31,31-34; Mt 16,13-23)

Nova budućnost Izraela je jasna: Bog će osloboditi svoj narod i s njime sklopiti novi savez. To će izvesti nova stvaralačka snaga Božje riječi i to će biti početak novog dijaloga između Boga ljubavi i njegovoga novog naroda. Riječ proroka Jeremije dostiže svoj vrhunac, a možda je to i vrhunac čitavoga Starog zavjeta. To je njegova »duhovna ostavština«.

U čemu je bit novog saveza? Bog je inicijator obaju saveza i oba za cilj imaju Boga, tj. u njihovom je središtu Bog kao cilj i konačna svrha čovjekovoga moralno-vjerskog djelovanja. Narodu ostaje uvijek jedno: poslušnost Zakonu, jer Zakon se ne mijenja. On i dalje ostaje objava Božje volje a njegova volja jest naše spasenje. Time Zakon i dalje ostaje smjerkaz ljudskom djelovanju. Dakle, ni Novi savez nema novosti u svojoj biti. Sva se novost sastoji u ostvarenju novoga saveza. Novi savez nikako neće moći biti prekršen, kao što je to stari stalno bio, jer će svatko biti potpuno vjeran Bogu novoga saveza i njegovo će srce biti puno Boga. Razlog tomu je što će novi savez biti upisan u srce svakog pojedinca. Ta velika novost pounutrašnjenja saveza služi zato da bi se osigurala vjernost Bogu saveza. Jeremija zna da je Bog taj koji poznaje nutrinu čovjekovu, on »ispituje srca i bubrege«, i traži njihovo očišćenje, obrezanje srdaca. Jednom riječju, Jeremija traži primat unutrašnjih vrednota, kao što su poslušnost, ljubav i spoznaja Boga, kao uvjet pravoga religioznog života. Novi savez tako postaje ozbiljna stvar koja se bazira na ljubavi i milosrđu, i baš kao takav traži čovjekovu unutrašnjost i iskrenu suradnju. Božanska ljubav, još jednom izražena u Novom savezu, obvezuje čovjeka, jer se na ljubav može i mora odgovoriti samo ljubavlju.

Ostvarenje novoga saveza naviješta Isus učenicima u Cezariji Filipovoj. Ta, nema uspostave saveza bez prolijevanja krvi, te Krist učenicima upravo naviješta svoju smrt i uskrsnuće, što će označiti početak

novog saveza između Boga i čovječanstva, čovječanstva i Boga. Novi savez sklopljen u Isusu Kristu postaje tako sveobuhvatan, sklopljen u ime svih naroda svijeta, a ne samo s jednim narodom, jer su svi ljudi braća i djeca Božja. To je početak novoga naroda, početak Crkve.

Od Jeremijinog navještaja novoga saveza do njegovog ostvarenja na križu pošto je šeststo godina. Za naše ljudske pojmove zaista dugo vrijeme jer bismo mi uvijek željeli razumjeti odmah i sve. No, Bog nas uvijek drži u neizvjesnosti; uvijek nas zove u budućnost. Stoga samo oni koji su spremni u potpunosti mu se predati i bezrezervno ga slijediti, oni koji imaju neograničeno povjerenje u njega i onda kada on ostaje nerazumljiv i neshvatljiv, u potpunosti će spoznati Gospodina jer će ga »gledati licem u lice«.

LT

P e t a k

Spasenje dolazi od Boga

(Nah 2,1.3; 3,1-3.6-7; Mt 16,24-28)

Tako je to kada umre tiranin: svi se vesele. 625. godine umro je Asurbanipal, kralj Ninive. To je radosna vijest za mnoge narode koje je on opljačkao, porobio i podjarmio. On je umro, ubrzo će propasti i Niniva (612.), to je i kraj Asirije. Asirci su bili ratnički narod koji je kršio sve zakone, nije znao za samilost i humanost. Njihova propast radost je zemlji svoj, a početak i uzrok jest smrt njezinog tiranina, »začetnika zla«. Svi se nadaju svom oslobođenju.

U Izraelu u to vrijeme živi prorok Nahum koji opisuje tu radost: za Izraela to postaje svetkovina, spasenje, jer se nada uspostavi nacionalne slobode i nacionalne pobjede. O ovom proroku znademo veoma malo: njegova knjiga sadrži samo tri poglavlja. Sadržaj joj je više politički i nacionalni negoli religiozni. No, jasno se vidi da je Nahum bio pjesnik velikoga stila i silne izražajne moći. On se raduje zbog toga što Izrael opet može slaviti svoje svetkovine i blagdane, što može ispunjavati svoje zavjete, na koje je bio obvezatan po savezu s Bogom. Krvnik je umro i Niniva je uništena zbog svoga krvništva i zbog svojih grijeha. Tu se veličanstveno pokazuje zakon božanske pravednosti kao i zakon zla: zlo uništava samo sebe. Stoga je i politički poraz Božji sud koji je iznad kralja i države. Jasna nam je onda Prorokova radost: Bog uništava tiraniju koja ometa razvoj ljudi i naroda prema Božjem planu. Da bi se ljudi i narodi mogli normalno razvijati u skladu s božanskim zakonima, potreban im je minimum političke slobode. Vlast koja ni to ne dozvoljava protivi se tom Božjem planu, stavlja se protiv njega, te je on i uništava.

Ipak nije ovdje samo riječ o jeftinom radovanju nad nesrećom drugoga. To bi bilo odveć malo i nisko za vjernika. To nam najbolje

pokazuje život Sina Božjega na ovoj zemlji, život pravednika, a ipak je bio ispunjen bolom, patnjom i križem. U životu čovjeka i svijeta živi i sila i misterij grijeha koji čovjeka tako strašno pogađa. Spasenje i oslobođenje od grijeha moguće je jedino po njegovom križu. Vjernik mora biti spreman uzeti svoj križ i slijediti njega, mora ići putem kojim je i on hodio. Tko nije spreman ići tim njegovim putem, tj. tko nije spreman ulaziti u život i u njegove uvjete na način kako je to on činio, nije njegov učenik i nikada neće postići njegovo spasenje, jer čovjeku ne ostaje nikakav drugi način spasenja osim put križa Gospodina našega Isusa Krista, koji je jedini Otkupitelj i Spasitelj čovjeka.

LT

S u b o t a

Vjera je rješenje

(Hab 1,12-2,4; Mt 17,14-20)

Teoretski i nije toliko teško vjerovati u Boga. Praktično je to daleko teže, jer u životu postoji more pitanja na koja ni vjernik nema pravog odgovora. Vjerniku tada ne ostaje ništa drugo doli da se »rve« s Bogom. Prorok Habakuk je bio »rvač s Bogom« ((sv. Jeronim). On pomnjivo započinje svoj dijalog s Bogom. Ponizno pita Boga da mu objasni svoj čudni način upravljanja svijetom. I njemu je jasno da je Juda sagriješio, ali zašto Bog, koji je svet i čije su oči prečiste da bi mogle zloću gledati, grešnike i zločince kažnjava s onima koji su i više sagriješili od njih samih? Da Bog slučajno nije na strani nepravde? Habakuka progoni problem zla, taj vječiti problem svih ljudi koji razmišljaju o životu. On više ne zna što o tome misliti; nema više nikoga pitati, još mu ostaje samo Bog. On mu je pomnjivo, bez optuživanja, iznio svoju muku i sada čeka odgovor. »Stat ću na stražu svoju, postaviti se na bedem, paziti što će mi reći, kako odgovoriti na moje tužbe«. Prorok se ne prepušta mrtvilu, ne prepušta Bogu svu inicijativu, nego se i sam stavlja u stanje budnosti da ga Božji odgovor ne bi, slučajno, mimoišao. On se i dalje »rve« s Bogom. I Božji odgovor mu stiže: Bog priprema konačnu pobjedu pravednosti, iako to nama često puta izgleda paradoksalno. »Propast će onaj čija duša nije pravedna, a pravednik će od svoje vjere živjeti«. Tom idejom bit će opijen i sv. Pavao te će je uzeti kao vlastitu ideju u svom naučavanju o vjeri. Dakle, vjerniku ne ostaje ništa drugo doli vjerovati u Boga, poštivati njegove zakone, a svu brigu oko dobra i pravednosti propustiti njemu, jer on je Sudac i njemu će svi ljudi odgovarati.

Sličan problem muči i apostole: kako to da demoni imaju toliku moć u ovom svijetu? Zašto ih čovjek ne može istjerati zazivajući ime Isusa Krista? Zbog toga što im je vjera mala, odgovara Isus. Manja

im je nego u čovjeka koji je molio za ozdravljenje svoga sina. Isus bolno zapaža taj nedostatak vjere. Nije tu riječ o vjeri u opstojnost Božju, nego o vjeri u Božju moć i Božju i milosrdnu dobrotu. Učenici nisu zatajili u teškoći zadatka, nisu zatajili ni u zalaganju, ali su zatajili u daleko većoj stvari: zatajili su u vjeri u Božju pomoć.

A bilo im je potrebno tako malo vjere, tako malo kao što je gorušičino zrno malo. I mi imamo »malo« vjere, tako puno puta. A vjera može i bregove premještati. Možda je kršćanstvo danas i postalo tako nemoćno i neatraktivno zbog toga što u njemu ima malo vjere. Kao da smo danas, mi kršćani dvadesetog stoljeća postali sposobni samo za kritiku i kukanje. I tako često govorimo o krizi kršćanstva i svijeta, a zapravo se radi o krizi vjere. Izrekli smo, i svaki dan izričemo, toliko lijepih riječi o Isusu iz Nazareta, ali malo vjerujemo u njegovu osobu i malo živimo iz njegove vjere. A vjera je jedino rješenje života!

LT

19. TJEDAN KROZ GODINU

Ponedjeljak

Kroz pogibelji života

(Ez 1,2-5.24-28c; Mt 17,22-27)

Isus je oduvijek znao što ga čeka u Jeruzalemu: izdaja, osuda i sramotna smrt. Tajnu svoje smrti Krist je čuvao u svojoj duši sam za sebe sve do posljednjih dana svoga zemaljskog života, jer nije htio rastužiti svoje učenike.

Što se bližio njegov čas i nakon trostrukog očitovanja njegova mesijanstva — priznanja Petrova, svjetlosti s Tabora i pomazanja u Betaniji — odlučio se otkriti im tajnu.

Već tri puta je Isus bio u smrtnoj opasnosti: u Nazaretu kad su ga doveli na vrh klisure, na kojoj je bio sagrađen njihov grad, da ga strmoglave; u Judeji kad su ga htjeli kamenovati zbog njegova govora u hramu; i o blagdanu posvete hrama kad su ga kamenjem htjeli ušutkati, ali sva tri puta umakao je smrti jer još nije došao njegov čas.

Kad im je prvi put govorio o svojoj mucii i smrti, kaže evanđelist Matej, da učenici nisu razumjeli njegovih riječi. Stoga ih je trebalo ponovno upozoriti da se ne sablazne kad se to dogodi. I dok su se učenici u Galileji okupili oko njega, on se ponovno povraća na temu svoje muke, smrti i uskrsnuća: »Sin čovječji ima biti predan ljudima u ruke, ubit će ga i treći će dan uskrsnuti«. Kako nas izvještava sv. Marko,

nakon ovoga drugog upozorenja, apostoli su po svoj prilici shvatili o čemu im Krist govori, pa su se »silno ožalostili«. Riječi o »uskrsnuću trećeg dana« bile su im još nerazumljive i neshvatljive kao i njihovim suvremenicima.

U odlomku o crkvenom porezu, Krist govori o slobodi sinova. Isus je kao sin slobodan prema hramu i njegovim zakonima, i učenici su dionici te slobode. Ali, Krist se ne služi tom svojom slobodom i pravima a ne želi da to čine ni učenici, da ne bi pobudili sablazan.

Svi mi sanjamo o sretnom i bezbrižnom životu. Isusov primjer i svakodnevno iskustvo govore nam protivno. Naša je ljudska egzistencija izložena raznim pogibeljima.

Svi smo mi putnici prema »Jeruzalemu« i na tom putu vrebaju na nas razne opasnosti. Sve one konačno ovise o Božjoj volji. A Bog zna i kroz pogibelji sigurno dovesti do pobjede.

BN

U t o r a k

Maleni imaju prednost

(Ez 2,8-3,4; Mt 18,1-5.10.12-14)

Bog je u Isusu Kristu izabrao slabe i nemoćne da postidi jake. Preko Isusa Krista Bog je stao na stranu prezrenih i odbačenih od ljudi. Sageo se nad one koji su ojađeni bolešću i slabošću, kao i nad one koji su kršena srca.

Nakon što je u svom programatskom govoru na Gori proglasio: »Blago siromasima u duhu jer je njihovo kraljevstvo nebesko!« (Mt 5,3), Krist je više puta ustao na obranu njihova dostojanstva i prava. To je bilo neshvatljivo nekim njegovim suvremenicima koji su priznavali samo moćne i jake ovoga svijeta. Stoga su ga i optužili da se druži s grešnicima i farizejima. Na njihova neshvaćanja i nerazumijevanja Krist je odgovorio: »Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i umnih, a objavio malenima« (Mt 11,25).

Krist je zahvalan Ocu što ga shvaćaju i prihvaćaju oni koje su ljudi odbacili i koji malo vrijede u ljudskim očima, koji nemaju nikakvog oslonca na ovom svijetu, koji se osjećaju poniznima i koji se ne pouzdaju u nikoga na ovom svijetu osim jedino u Boga.

Da Božje misli nisu naše misli i Božja logika naša logika, potvrđuje i današnje evanđelje. Ljudi su uvijek smatrali, a smatraju i danas, da je opasno i nečasno prezreti moćnike ovoga svijeta. Krist, naprotiv, ističe da se pazimo da ne prezremo nekoga od onih koje je svijet prezreo, jer veliki pred svijetom mogu biti maleni pred Bogom, a maleni pred svijetom veliki pred Bogom. Tu razliku između evanđeoske i naše logike opažamo u osobnom, obiteljskom i socijalnom životu. Postavlja se pitanje: što znači za nas Kristov izbor slabih i nemoćnih? Znači, ako

smo siromasi, slabi i nemoćni u duhu evanđelja, da nas je Bog odabrao i da i mi poput Krista moramo izabrati siromahe, slabe i nemoćne. On je tako činio i tražio od nas, svojih učenika, da tako činimo. On to traži od Crkve i od svakoga pojedinog njezina člana, da taj izbor provedu u djelo.

Da zaključimo riječima II. vatikanskog sabora: »Krist je poslan od Oca da 'propovijeda Evanđelje siromašnima... da ozdravlja one koji su skrušena srca (Lk 4, 18), da traži i spasi ono što je izgubljeno' (Lk 19,10), tako i Crkva (a i svaki kršćanin) pokazuje ljubav prema svima koji su ožalošćeni usljed ljudske slabosti, dapače u siromasima i patnicima vidi sliku svoga siromašnog i trpećeg Ustanovitelja, nastoji da olakša njihovu oskudicu, nastoji da u njima služi Kristu« (LG 8).

BN

Srijeda

Ako te poslušā, stekao si brata (Ez 9,1-7; 10,18-22; Mt 18,15-18)

Već su stari Grci govorili da je čovjek društveno biće. Kao takav on cijeli život živi u zajednici. A zajednički život ima svoje prednosti i svoje nedostatke. Uzajamno pomaganje i razumijevanje od velike su važnosti za potpuni razvoj ljudske osobe. Isto tako, zajednički život nosi sa sobom i mnoge poteškoće, nesporazume, nerazumijevanja, zavisti itd. Stoga svaka ljudska zajednica može opstojati i djelovati jedino po uzajamnom shvaćanju, pomaganju, razumijevanju i opraštanju.

Život u zajednici je vrlo lijep kad u njoj vlada, ljubav, sklad, mir i uzajamno povjerenje i opraštanje. Svagdašnji život nam svjedoči suprotno. Sve vrste zajednica proživljavaju svakodnevno duboke krize koje proizlaze iz međusobnih sukoba, nerazumijevanja, zavisti itd. Nikakvi pozitivni propisi nisu kadri nadvladati te ljudske elemente, već jedino ljubav i opraštanje.

Crkva je jedna specifična zajednica, božansko-ljudska. Osim božanskoga u njoj se nalazi i nesavršeni ljudski elemenat. I upravo taj ljudski elemenat je često uzrok neizbježnih sukoba i nesporazuma. Već u prvoj apostolskoj zajednici ti ljudski elementi izbijali su na površinu. Kako nam svjedoče evanđelja, među apostolima su često izbijale vrlo žive i žučljive rasprave (tko će biti prvi), intrige i zavisti (majka Zebedevijevih sinova).

Kako postupati prema onima koji griješe, daje nam primjer Krist u današnjem evanđelju. Najprije ga treba blago i bratski opomenuti. Ako to ne pomogne, onda pred dvojicom ili trojicom svjedoka, a ako i to ne pomogne, »neka ti bude kao poganin i carinik«. Evanđelje ne misli da ta kazna treba biti konačna, nego da je to posljednji pokušaj da se zalutalog brata vrati na pravi put.

Drugi dio evanđelja želi reći da u krajnjem slučaju starješina zajedvezati i razrješavati i kao starješina mora se, kad je to potrebno, s tom nice može upotrijebiti svoja starješinska prava. On kao starješina ima vlast vlašću poslužiti.

Današnje je evanđelje najbolji primjer kako bismo i mi trebali postupati s grešnicima u našim, obiteljskim, župskim i nacionalnim zajednicama. Kad bismo tako postupali, izbjegli bismo mnoge neugodnosti i nesporazume koje doživljavamo svakodnevno po našim obiteljskim i župskim zajednicama.

BN

Četvrtak

Kršćansko praštanje

(Ez 12,1-12; Mt 18,21-19,1)

U današnjem evanđelju Matej donosi nekoliko Isusovih prispodoba. U njima možemo otkriti dva vrlo značajna vida ponašanja u zajednici. S jedne strane saznajemo kako se treba ponašati prema bratu koji je sagriješio (15-17) i mogućnost oproštenja koje dolazi od samoga Boga (18). s druge strane o »nagodbi« da nešto pitamo od Oca (19-20). Ta dva načina ponašanja sačinjavaju i spasavaju život u zajednici.

U prvoj apostolskoj zajednici često su izbijale rasprave i diskusije. Krist je zbog toga mnogo trpio, stoga je sve činio da ih smiri. Zbog toga se često navraćao u svom poučavanju na tu temu.

Nakon jedne takve rasprave, Petar koji bijaše vrlo živog i borbenog karaktera i koji je smatrao da je dobro shvatio Kristovu nauku, jednoga dana ga zapita: Gospodine, koliko puta da oprostim bratu svome, ako se ogriješi o mene? Do sedam puta? (21-22).

Taj svoj prijedlog Petar je smatrao vrlo velikodušnim. Na tu njegovu naivnost, Krist je odgovorio: »Ne kažem ti do sedam puta, nego do sedamdeset puta sedam« (22). Petar je ostao iznenađen odgovorom, tako da se nije usudio ni brojiti. Trebao bi opraštati stalno. Da bi im pomogao shvatiti svoju zapovijed, Krist im je ispričao prispodobu o »nemilosrdnom dužniku«.

S obzirom na veličinu duga o kojemu se govori, ta prispodoba nam se čini malo vjerojatna. Ali stvar postaje jasna kad je primijenimo na Boga i nas. Bog je onaj gospodar koji nam je povjerio neizmjereno više nego mi možemo drugima ponuditi: život, osjetila, tijelo, narav, razum, zemlju, nebo, stabla, cvijeće itd. Prema njemu mi smo rasipni upravitelji, nezahvalni dužnici, klijenti koji su nesposobni vratiti dug. Nitko o tome ne vodi računa, nitko se ne želi smatrati dužnikom, nitko mu na tome ne želi zahvaliti.

Bog je milosrdni Otac i sva se njegova radost sastoji u darivanju i opraštanju. Bog to radi i traži od svih nas, koji ga priznajemo, da to isto činimo.

BN

P e t a k

Neka shvati, tko može shvatiti!

(Ez 16,1-15. 60. 63; Mt 19,3-12)

Rasprave o rastavi braka stare su koliko i ljudski rod. U Isusovo vrijeme rasprave o rastavi bile su polarizirane u dvije škole: škola rabi-
na Hilela i Šamajeva škola. Prva je dopuštala mužu rastavu »s kojeg
mu drago razloga«. Dovoljno je bilo da ženi dade otpusno pismo. Druga
je škola kao dovoljan razlog otpusta žene držala jedino preljub.

Isusov odgovor nadilazi te rasprave i ide na same početke stvaranja
čovjeka. Po tom Božjem planu, muškarac i žena su trebali ostvariti
život u međusobnom zajedništvu. To je značenje izraza »jedno tijelo«. Prema tome, razlog je u svojoj biti suprotan iskonskom Božjem naumu o zajedničkom životu muškarca i žene. Zbog toga je Isus skloniji strožoj interpretaciji Šamajeve škole.

Isusov strogi stav u pitanjima rastave ženidbe prestrašio je njegove učenike. Oni su bili odgojeni u otačkoj predaji da je brak dužnost svih ljudi, osim nesposobnih za ženidbu. Zbog toga im zabrana otpusta žene pada kao stroga obaveza koja im je toliko breme da smatraju da se onda bolje uopće ne ženiti. Isus na to nadovezuje učenje o odricanju od ženidbe zbog potpunijeg posvećivanja kraljevstvu nebeskom. Takav Isusov stav nije bio potpuna novost. Bilo je slučajeva da se poneki rabin odricao ženidbe da bi se mogao nesmetano posvetiti izučavanju Zakona. Među esenima je također bilo celibatera.

Kršćansko beženstvo postaje shvatljivo jedino pod vidom potpunijeg i zauzetijeg rada za kraljevstvo nebesko. A to »ne shvaćaju svi, nego samo oni kojima je dano«. Radi se, dakle, o daru. U tom svjetlu treba promatrati Isusov usklik: »Tko može shvatiti, neka shvati!«

MB

S u b o t a

Djeca i kraljevstvo nebesko

(Ez 18,1-10. 13. 30-32; Mt 19,13-15)

Među velikim govorima u Matejevju evanđelju značajno mjesto zauzima i govor u kome Isus poučava svoje učenike da postanu kao djeca. Tu je Isus uzeo dijete kao primjer poniznosti i ovisnosti o roditeljima

i to stavio kao uzor svojim učenicima. U današnjem evanđelju djeca nisu samo primjer odraslima, nego se jednostavno radi o njima samima. Oni su u središtu pažnje upravo kao djeca. I upravo kao takvi imaju pristup u kraljevstvo nebesko. Vrhunac današnjega evandeoskog odlomka, prema kome smjera cjelokupna poruka, sadržan je u Isusovoj naređujućoj opomeni: »Ne priječite dječici da dođu k meni!« U toj Isusovoj izjavi i njegovu polaganju ruku na djecu ozbiljni novozavjetni teolozi vide tehničke elemente sakramenta krštenja. Djeca dolaze k Isusu kad ulaze u kraljevstvo nebesko, a vrata za ulazak u kraljevstvo nebesko upravo je krštenje.

Ta Isusova opomena da ne priječmo dječici pristup u kraljevstvo nebesko i danas je veoma aktualna. Sekularizirana atmosfera je veoma nepogodna za one najslabije koji nisu u stanju sami izboriti svoje mjesto koje im pripada. Koliki su, ni krivi ni dužni, bili uskraćeni doživljaja najranije mladosti u odnosu na ulazak u kraljevstvo nebesko i blizinu Isusovu.

Isusovo polaganje ruku na djecu doziva u pamet molitvu i ulazak u Božje kraljevstvo. Zbog toga taj obred nema ništa zajedničko s magijskim činima. To je samo vanjski znak da su i djeca dionici slave u njegovu kraljevstvu.

Koliko god je ispravna tvrdnja proroka Ezekiela da će svatko odgovarati za svoje prijestupe, ipak ostaje vječno vrijedna istina da svaki čovjekov potez ima odraza i na druge. Osobito se to može primijeniti na najmanje. Oni ne uče život samo po riječima koje im stariji govore, nego i po njihovim djelima, i to prvenstveno po ovome drugome. Sociolozi tvrde da su mnoge mladenačke »nastranosti« današnjega vremena odraz bunta prema dvoličnosti današnje civilizacije. Možda su takvi puno bliže Isusovu duhu od racionalističke mirnoće mnogih učitelja zakona. Jer, oni su ipak u biti djeca kojima pripada kraljevstvo nebesko.

MB